CZĘŚĆ XVI. № 90. ROK 8. (1837.)

TYGODNIK PETERSBURSKI,

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnem; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena Roczna: w Rossyi s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. Półroczna, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe, Roczna, 45 r. ass. Półroczna, 25 r. ass. Dla Królestwa Polskiego Roczna, 55 r. ass. Półroczna, 28 r. ass.

Piątek 19 Listopada. / 1 Grudnia.

Tygodnik będzie wydawany w roku następnym bez żadnej zmiany w dotychczasowym układzie i cenie. PP. prenumeratorowie proszeni są o wczesne zgłoszenie się.

Wiadomości krajowe.

Petersburg 18/30 Listopada.

Przez roskaz dzienny Cesarski, z d. 6 b. m., Wojenno-powiatowy Naczelnik powiatów gub. Mińskiej, Ihumeńskiego i Borysowskiego, liczący się w wojsku podpułkownik *Czertoryżski 2*, za odznaczającą się służbę mianowany pułkownikiem, z zachowaniem dotychczasowego obowiązku.

— Wyjechali stąd do Moskwy: 14 b. m., Koniuszy Dworu hrabia *Wielhorski* i 16 b. m., Naczelnik Głównego Sztabu marynarki J. C. M., Jenerał-adjutant xiążę *Mienszikow*.

— Podług ostatnich wiadomości z Odessy, w dniach 30 i 31 Października, nie było w mieście żadnego nowego przypadku czumy. znaleziono tylko na Mołdawance trupa s podejrzanemi znakami, i takież znaki postrzeżono na małej dziewczynie w jednym z odosobnionych domów. 1 b. m., w czumnym kwartale umarło 2 ludzi, pozostało chorych na czumę 5. W tymże kwartale i w kwarantanie nowych chorych nie było.

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 14 Listopada. Według świeżych wiadomości, Królowa wdowa, rezydująca teraz w Hastings, nie była w stanie zdrowia zupełnie zaspokajającym. Królowa panująca ofiarowała przeto do jéj użytku pawilon w Brighton na siedm tygodni.

— Alderman P. Matthias Wood wyniesiony został na godność baroneta.

— W ciągu sześciu lub ośmiu ostatnich miesięcy, rozmaite zmiany zostały uskutecznione w prawach kryminalnych. Kara śmierci została zniesioną we wszystkich przypadkach zbrodni fałszu. Według nowego statutu, śmierć albo ciężkie zranienie w skutku zamachu popełnionego w rozmaitych sposobach, pociągaja za sobą zawsze karę główną; wszelako jeżeli skutek zamachu nie jest znaczny, przestępca ulega karze wygnania albo więzienia, stósownie do decyzyi sędziego. Kradzież nie jest więcéj na teraz karaną, jak wygnaniem, jednakowoż o ile nie towarzyszą jej przestępstwa przeciwko osobom. Inne zbrodnie pociągające za sobą dawniéj również karę śmierci, nie są karane jak wygnaniem.

— Silna machina parowa, zastosowana do prac tunelu pod Tamizę, była w ruch wprawiona od d. 7, dla wydobycia wody z tunelu i już głębokość tejże znacznie się zmniejszyła. Zejście już zostało oczyszczone, i nazajutrz można było spostrzedz szczyt sklepienia; co dowodzi, że środki przedsięwzięte dla zamknięcia otworu, którym woda się dostała, zupełnie się udały.

— Przez bezpośrednią kommunikacyą morzem, otrzymano dzienniki s Kalkutty aż po dzień 23 Czerwca, listy zaś z d. 8 Lipca przybyły lądem. W skutku długiej suszy, cholera się powiększyła; susza takowa d. tego dochodziła takiego stopnia w Bhaugulpore, iż, aby nieumrzeć z pragnienia, ludzie i zwierzęta zmuszeni byli szukać zródeł w wielkich odległościach.

— Gdy Królowa we czwartek jechała do Guildhall, żołnierz jeden z gwardyi przy bocznej w gorliwości swej zbytnie używał płazu płytkiej szabli przeciwko ludowi, dla zrobienia miejsca. Lecz w tej chwili Królowa spuściła okno

w pojeździe i zawołała do oficera dowodzącego: Powiedz waćpan temu żołnierzowi, żeby się z ludem grzeczniej obchodził.» Lud odpowiedział głośnem hurra.

— Królowa, jak opowiada Gazeta poranna, na uczcie w Guildhall, na piętnaście toastów rozmaitych za jej zdrowie spełnionych odpowiedziała, lecz naturalnie za każdą razą usta swe tylko w winie zwilżyła; kielich który N. Pani za powodzenie lorda majora do ust podniosła, napełniony był stodwudziestoletniém winem Xeres.

— Przestają tu używać niemieckich świec jarzęcych, gdyż jest mniemanie iż zawierają w sobie często wiele arszeniku, którego palenie się w domach jest szkodliwe zdrowiu.

— Według rapportu złożonego instytutowi filozoficznemu w Birmingham, miasto Birmingham posiada dziś 169 machin parowych reprezentujących w ogóle siłę 2,700 koni; siła ta, w której nie są objęte machiny z wielkich warsztatów w Poho, rozkłada się następnie: 275 (koni) dla mełcia zboża, 1770 do kruszców, 279 do prac hydraulicznych, 87 do fabrykacyi szkła, 97 do piłowania drzewa, 44 do fabryk papieru, 37 dó fabryk fajansu, 60 do fabryk farb i różnych płodów chemicznych, a 50 do innych przedmiotów. Machiny te konsumują dziennie 216 beczek węgla i zajmują 5,300 robotników, z których 4,000 męszczyzn, a 1,300 kobiet.

Od roku 1832, to jest epochy od której rząd angielski rosprzestrzenił granic małej poczty i zniżył opłatę portorii, dochód téj gałęzi administracyi publicznej ciągle wzrastał, wbrew przewidywanin znacznéj liczby osób. Oto jest to powiększanie się od roku 1834 do 1837.

rok 1833	kończący się d. 5 Stycznia,		2,502,000	fun. ster.
1834	——— — —	do ———	2,555,250	— —
1835	——— — —	do ———	2,729,000	— —
1836	——— — —	do ———	2,823,250	— —
1837	——— — —	do ———	3,020,250	— —

W roku 1831, poprzedzającym zniżenie portorii i rozszerzenie granic, skarb niepobierał jak 2,615,500 f. ster.

Paryż 15 Listopada. Zdaje się rzeczą pewną iż rząd zamyśla kazać wykonać na swój własny rachunek wszystkie wielkie linije dróg żelaznych. Mówią że w tym nowym systemacie ma szczególniej na względzie użytkowanie z licznych kapitałów martwych, któremi może rozrządzić, przyspieszenie wykonania tych wielkich środków komunikacyi, i położenie tamy nierozsądnym zakładom na akcye dróg żelaznych. Dodają że na przedsięwzięciu tak kolossalne, rząd ma zamiar przysposobić fundusz, jakiby jeszcze niedostawał, za pomocą pożyczki trzech-procentowej.

— Monitor ogłosił liczne nagrody udzielone przez Króla na wniosek ministra wojny, korpusowi wyprawy Konstantyńskiej. Najważniejsze są: jenerał-porucznik hrabia Valée, wyniesiony zostaje na godność marszałka Francyi, a jenerał-porucznik Rohault de Flenry, jak już było doniesionem, na godność para Francyi; posunięci na stopień jenerał-porucznika J. K. W. xże Nemours i marszałkowie polni Trezel i Rulhières; na stopień marszałka polnego, pułkownicy de Tonrnemine, Boyer i Bernelle.

— Poseł Angielski, lord Granville, wczoraj udał się stąd do Londynu, aby być obecnym na otwarciu parlamentu. Monitor ogłasza dziś telegraficzną depeszę z Tulonu, pod d. 10 Listopada, s której widać że wojsko które zdobyło Konstentynę wróciło bez wystrzału do Bony, że mieszkańcy wszędzie okazują dobry sposób myślenia i że xx. de Nemours i de Joinville, są w dobrem zdrowiu.

— Piszą z Bony pod d. 2 b. m. «Rzeczą jest zasługującą na uwagę, że s powodu cholery panującej obecnie w Afryce, Arabowie mało co przerażeni zostali ukazaniem się tej strasznej choroby, i że się pod tym względem nierównie okazują się rozsądniejszymi aniżeli mieszkańcy wielu miast Europejskich, gdyż poddają się z wielką rezygnacyą woli Boga.»

— Największa czynność panuje od miesiąca w galeryjach niezliczonych Luwru i za kilka dni, zapewniają, że wielka uroczystość odbędzie się dla artystów i lubowników: muzeum hiszpańskie ma być nakoniec otworzone.

— Pięć wielkich sal położonych pod kolumnadą, pomiędzy dawnemi appartamentami Heryka II i Henenyka IV, i muzeum marynarki, zostały urządzone do przyjęcia trzystu lub cztérystu obrazów składających zbiór hiszpański ułożony niedawno staraniem P. barona Taylor.

Wszystkie prawie obrazy składające ten przypyszny zbiór, zostały odświeżone, bogato oprawione i utwierdzone w ramy Salonów. Artyści trudniący się złoceniem pracują w tej chwili nad ozdobami wspaniałych apartamentów Henryka II, Maryi de Medici i Henryka IV, które służyć będą za sale wstępne do muzeum hiszpańskiego, i połączą je z muzeum egipskiem.

Za pomocą nowych rosporządzeń uczynionych w muzeum marynarki, będzie można przybyć do muzeum kartonów wielkich mistrzów i arcydzieł rytownictwa, zajmujących, jak wiadomo, niegdyś salony rady stanu, w dawnym Luwrze, ukończonego od dawnego czasu, a które razem z muzeum hiszpańskiem otworzone będzie. Z 1go, dla udania się do Salonu Gérarda i do sali wazonów i kosztowności, trzeba będzie przebyć dawną salę w której Karol X otwierał posiedzenia. Ta wielka sala, bogato ozdobiona, otrzymuje w tej chwili wielką liczbę obrazów kościelnych, które dotychczas nie mogły znaleść miejsca w żadnem muzeum.

Co do sali naczyń kosztownych z materyjału i wyrobieniz takowa została ozdobioną z przepychem niesłychanym; tym sposobem będzie można obejść Luwr dokoła na jednem piętrze. Bezwątpieniu żaden kraj na świecie nieokazał dotąd podobnego przepychu; połączenie wszystkich sal i salonów i galeryi umieszczonych w Luwvze, składałoby ciąg mających blisko trzy cwierci mili długości.

— Przez wyniesienie hrabi Valée na marszałka Francyi, prawem oznaczona liczba 12 marszałków została zapełniona. Są niemi następujący: 1, xiążę Conegliano mianowany 1804; 2, xiążę Dalmacyi, Soult, mian. 1804; 3,

xiążę Belluno, Victor, mian. 1807; 4, xiążę Tarentu, Macdonald, mian. 1809; 5, xiążę Reggio, Oudinot, mian. 1809; 6, hrabia Molitor, mian. 1823; 7, margrabia Maison, mian. 1829; 8, hrabia Gérard mian. 1830; 9, hrabia Clozel, mian. 1831; 10, hrabia Loban,mian. 1831; 11, margraaia Grouchy, mian. 1831 i 12, hrabia Valée, mianowany 1837. Dwaj marszałkowie zmarli od roku 1830, to jest, marszałek Jowdan i marszałek Mortier, ostatni w skutku zamachu Fieschi; trzeci, hrabia Bourmont, który w roku 1830 od Karola X za wyprawę Algierską laskę marszałkowską otrzymał, gdy się widocznie wzbraniał wykonać przysięgę wierności nowemu rządowi, z kontroll wojskowych wykreślony został.

— Jenarał Valée ogłosił w dniu 4 b. m. rozkaz dzienny, wydany pod dniem 1 t. m. w Meerdjez-Hammar do wojska wyprawy. Uderzającym jest iż w tym roskazie niemasz najmniejszej wzmianki o chlubnym zgonie jenerała Danrémont, i że jenerał Valée dziękuje losowi który go postawił na czele wojska.

— Gazeta Morning-post donosi, że Ojciec św. udzielił dispensę na zaślubienie xiężniczki Beira z Don Karlosem.

Bruxella 15 Listopada. Król i Królowa przybyli d. 8 do Bruxelli.

— Sekcyja środkowa izby reprezentantów zgromadziła się 9 b. m., dla wysłuchania rapportu o budżecie przychodów. Według wszelkiego podobieństwa budżet wydatków będzie dyskutowany po budżecie przychodów. Sekcyja do rozpoznania budżetu spraw zagranicznych ukończyła swe prace; ponieważ potrzeby są we wszystkiem też same co i przeszłaroczne, przeto osądzono za zbyteczną dyskussyją jeneralną nad tym projektem do prawa.

— Na posiedzeniu d. 10 Listopada, senat przyjął jednomyślnie projekta do praw nadesłane mu przez izbę reprezentantów, to jest: kredyt 10 millionów na drogi żelazne; kredyt mający na celu stan zdrowia; prawo o wprowadzaniu węgla ziennego z Pruss do Luxemburga; kredyt 500,000 fr. na budowę więzień i kredyt dodatkowy 13,000 na etacie ministra sprawiedliwości. Senat następnie odroczył swe posiedzenia do czasu nieoznaczonego.

W izbie reprezentantów na posiedzeniu 10 Listopada, złożono rapporta sekcyi srodkowej nad budżetem długu publicznego i uposażeń, tudzież nad budżetem przychodów; zajmowano się w dalszym ciągu dyskussyją nad prawem o taryfie celnej.

Lizbona 2 Listopada.. Teatrem działań nowej siły migueliowskiej która się okazała, jest Serra Estrella, w prowincyi Bejra. Są to najwyższe góry Portugalii. Siła ta, jak głoszą, składa się z 8 do 900 ludzi, rozdzielonych na dwa korpusy. jeden jest pod naczelnictwem Ioanesa d'Albergarja, hidalga prowincyjanalnego; drugi pod Rebocha, byłego pułkownika w słnżbie don Miguela. Buntownicy ci mogą być niebespieczniejsi aniżeli Remechido, ponieważ wszystkie drogi prowadzące na północ przeżynają góry przez nich zajmowane. Remechido, na poludniu, a te nowe gerylassy na północy, znaglą rząd do wystawienia przeciw nim znacznych oddziałów. Remechido liczy pod swemi rozkazami 1,200 ludzi: 140 z nich są to dragoni doskonale zaopatrzeni.

Madryt 9 Listopada. Zapewniają ża systemat surowości użyty przez Espartero w Miranda del Ebro, zostanie rościągnięty do Pampeluny i Vittoryi. Wódz naczelny miał się przysposobiać, jeżli dać można wiarę wieściom powszechnie rozgłoszonym, pojść pomścić się w tych dwóch miastach krwi Moendivila i Saarsfielda.

Biega pogłoska że natychmiast po mowie Królowej, na posiedzeniu Królewskiem, kortezy będą odroczone do 1 Stycznia 1838 r. Odroczenie to ma się zasadzać na niedostatecznej liczbie deputowanych i senatorów obecnych w stolicy. Będzie to tylko pozorna przyczyna, gdyż więcej niż 70 deputowanych już przybyło, a przeszło 50 senatorów zostało mianowanych. Według brzmienia Konstytucyi, ażeby obie izby były w komplecie potrzeba obecności 50 deputowanych i 30 senatorów.

Senat ma się składać ze 145 członków; pierwsze zgromadzenie przygotowawcze naznaczone jest na dzień 12 b. m.

Jakkolwiek skład nowej izby prokuradorów nie jest jeszcze dostatecznie znany, wiadomo wszakże że izba liczyć będzie w gronie swych członków zaledwie czwartą część ludzi exaltowanych. Takowy wypadek wyborów odbiera wszelką możność P. Mendizabal i P. Calatrava objęcia steru interesów.

— Korrespondencyje Starej Kastylii donoszą że po opuszczeniu Sierry, Burgos i Poryi, przez wojsko pretendenta i don Sebastiana, Vinuesa zebrał 1,000 rekrutów. Zamierza on, z posiłkiem 200 jezdzców, pod dowództwem Blanca, stać w czasie zimy w tej prowincyi. Celem tych gerylasów ma być powiększenie, jeśli być może, swych szeregów, połączenie czynne z bandami północnemi karlistow, i urządzenie wszystkiego w sposób, iżby s końcem ostrej pory roku, rospocząć działania wojenne z tej strony Ebro. Sierra, niemogąca utrzymać wielkiego wojska, może być schronieniem dla gerylassów. a ich tu obecność może być tem niebespieczniejszą, iż czyniliby częste wycieczki w obfity kraj Ribeira nad Dourc, jednem słowem wznowiliby w tej prowincyi zdrożnosci i szkody czynione niegdyś przez Merino. Niemasz w prowincyi Burgos sił zdolnych do ścigania band takowych. Załoga Arandy nad Douro, zostawiona przez jenerała Lorenzo w tej ważnej twierdzy, ma się wyłącznie zajmować jej zachowaniem. Składa się tylko z piechoty, a trzebaby dwa szwadrony jazdy dla ciągłego ścigania tych gerylasów.

— Mendizabal, widząc się zawiedzonym we wszystkich swych nadziejach, czyni obecnie przygotowania do opuszczenia Madrytu jak najśpiesznięj.

— Dzienniki Madryckie aż podzień 31 Pażdz., zawierają jedynie raport o posiedzeniu kortezów w d. 30 t. m. Rozprawiano na niem o sławnem sprawozdaniu P. Pizarro dotyczącem stanu dochodów skarbowych. Posunięto się

aż do artykułu 3 który po niejakiej dyskussyi został przyjęty wraz z dwoma pierwszemi.

Stambuł 6 Listopada. Kiamil-Bej, vice prezes rady wojennej, znakomity wojskowy, człowiek bardzo zasłużony mianowany został przez J. S. M. Posłem w Londynia. Wojskowy ten jest powszechnie kochany; przyznają mu talent, naukę i piękne obejście się, wszystko to nakoniec co potrzeba dla godnego reprezentowania swego panującego.

— Powietrze zbliża się niewątpliwie ku końcowi. Według ostatniego urzędowego doniesienia, przybyło tylko trzech chorych do szpitalu Siedmiu Wież w ciągu upłynionego tygodnia.

— Flota turecka pod roskazami Kapitana Paszy przeszła cieśninę Dardanelską zeszłego Wtorku. Piszą nam że kapitan pasza wysiadł na ląd natychmiast, celem udania się do Stambułu lądem.

Ameryka. Według ostatnich wiadomości z Nowego Yorku, wielka liczba mieszkańców z miast i krajów altantyckich, udaje się obecnie na zachód, w skutku przesilenia handlowego i finansowego. W New-York samem jest 500 pustych domów a dobra ziemskie tracą wartość. Ohio, Hlinois, Indiana i Wisconsin, są okolicami przekładanemi do tego stnpnia iż mniemają że w roku 1840, stany zachodnie i południowo-zachodnie Zjednoczenia, będą miały najmniej 7½ miliona mieszkańców, i że Wisconsin będzie wkrótce mogł być przypuszczony do zjednoczenia jako kraj niepodległy. Żaden kraj sąsiedni nieprzewyższa tych okolic co do piękności klimatu, urodzajności ziemi i spławności rzek. We Florydzie ciągle się toczy wojna z Indyjanami Séminolskiemi. *Journ. de S. Pt.Gaz. Pet. Psz. Póln.)*

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Gazety Londyńskie ogłosiły spis potraw, podawanych na stole Królewskim podczas uczty danej w Guildhall dla Królowy Wiktoryi; spis ten ułożony był w języku francuzkim, który, jak wiadomo, posiadá terminologią kucharską najzupełniejszą, tak iż nawet angielskie gazety tłumaczyć jej nie śmiały. Mimo znakomite gastrologiczne prace P. Szytlera w naszym języku, dalecy jesteśmy od zarozumienia, iżbysmy mogli dostatecznie po polsku wydać wszystkie piękności karty obiadowej francuskiej; chcąc oraz iżby wiadomość o części materyalnej tej sławnej biesiady przeszła do potomności, umieszczamy spis ten co do słowa, jak był w angielskich dziennikach ogłoszony:

La table royale.—3 potages.—Potage de tortue à l'anglaise,—consommé de volaille,—potage à la Brunoise: 3 plats de poisson.—Turbot bouilli garni aux merlans frits, rougets farcis à la Villeroi, saumon bouilli, garni aux éperlans.

3 relevés.—Poulets bouillis aux langues de veau glacées, garnis de croustades à la Macédoine, noix de veau en daube décorée à la Bohémienne, filet de bœuf à la sanglier en chasse.

8 entrées.—Riz d'agneau piqués à la turque aux petits pois, sauté de filets de faisans aux truffes, pâté chaud aux bécassines à l'italienne, casserolle de pieds d'agneau aux champignons, sultane de filets de soles à la hollandaise, garni aux écrevisses, timballe de volaille à la dauphine, filets de liévre confits aux tomates, *cotelettes* de perdreaux au suprême.

Buffet.—Potage à la turque, hochepot de faisan, tranches de cabillaud, éperlans frits, langue de bœuf, jambon à la jardiniére, bœuf rôti, mouton rôti, agneau bouilli, hanche de venaison, *pierre grillé* au vin de Champagne, petits pâtés aux huîtres, croquettes, cotelettes d'agneau aux concombres, dindon rôti aux truffes à l'espagnole.

Second service.—3 plats de rôti.—Faisans, bécasses, sarcelles.

3 relevés. — *Souflé* de vanille, pommes à la portugaise gaufres à la flamande.

4 pâtisseries montées.—Vase en croquante, garni de pâtisserie aux confitures, fontaine grecque garnie aux petits choux, vase de beurre frais aux crevettes, fontaine royale garnie de pâtisserie à la Genévoise.

12 entremets.—Crême d'ananas garnie, gelée au vin de Champagne garnie aux fruits, homards à la rémoulade mayonnaise de poulet à l'aspic, fanchonnettes d'oranges garnies aux pistaches, compote de pêches en petits paniers, tartelettes aux cerises en nougat, petites coupes d'amarins à la Chantilly, culs d'artichauts en mayonnaise, anguille au beurre de Montpellier, gelée au marasquin décorée, gâteaux de pommes en Mosaique, à la crême d'abricot.

Buffet.—Poulets rôtis, bécassines rôties, canards sauvages rôtis, tourte aux pommes, tourte aux cerises, beignets de pommes, fondu de parmesan, *triffles* à la crême, plumpudding, petits pâtés.

— Z Aten pod d. 27 Paźdz. donoszą że J. K. M. xże Pruski August i xiąże Maximilijan Leuchtenberski stanęli tu szczęśliwie dnia 19 b. m. W dniu 24, przybyli także J. C. M. arcyxiąże Austryjacki Jan i J. K. M. x. Pruski Adalbert.

— Ostatni potomek Marcina Lutra, Józef Karol *Luther*, temi czasy przeszedł na wiarę katolicką w Czechach, gdzie żył w największej nędzy.

Печатать позволяется. С.-Петербургъ. 18-го Ноября 1837. *Цензоръ П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.